

Δέκα χρόνια πίσω

Η πρώτη antifa διαδήλωση στόμα με στόμα

Προφανώς η ιδέα των διαδηλώσεων στόμα με στόμα δεν είναι δική μας. Κι εξίσου προφανώς δε μπορούμε να τη φανταστούμε να γεννιέται σε μια στιγμή κολοσσιαίας έμπνευσης. Πράγματι, το γενικό σκεπτικό πίσω απ' την πρακτική που ονομάζουμε διαδήλωση στόμα με στόμα είναι σχετικά απλό: ένα σώμα διαδηλωτών συγκροτείται ως τέτοιο για λίγη ώρα, διαδηλώνει σε κάποιο σημείο της πόλης και διαλύεται προτού προλάβει η αστυνομία να το αντιμετωπίσει. Είναι μια πρακτική που γνωρίζουμε ότι εφαρμοζόταν στην Κατοχή και είμαστε διατεθειμένοι να πιστέψουμε ότι έχει εφαρμοστεί με διάφορες παραλλαγές σε χρόνους και χώρους που πιθανόν να αγνοούμε.

Αν θέλουμε να γενικολογήσουμε μπορούμε να πούμε ότι οι διαδηλώσεις στόμα με στόμα εκφράζουν μια οργανωτική δυνατότητα. Είναι ένα πολιτικό εργαλείο χρήσιμο όσο και τα υπόλοιπα. Κι άρα δεν είναι μια νεκρή σταθερά πολιτικής δράσης. Είναι ένα ζωντανό εργαλείο, εξελίξιμο και δυναμικό. Είναι ένα εργαλείο πρόσφορο να ανακαλύπτεται απ' το μηδέν, να παραλλάσσεται, να επανομηματοδοτείται και να πετυχαίνει ή να αποτυχαίνει ανάλογα με τη διανοητική, οργανωτική και πολιτική κατάσταση των φορέων του.

Η γενική (μας) κατάσταση

Ο πρώτος antifa πυρήνας (με τον τρόπο που τον εννοούμε στις μέρες μας) φτιάχτηκε στη Αθήνα στα τέλη του σωτήριου έτους 2004. Της δημιουργίας του είχε προηγηθεί ένα πανελλήνιο πογκρόμ μαζικής κλίμακας ενάντια στους αλβανούς μετανάστες που άφησε επισήμως πίσω του έναν νεκρό και αδιευκρίνιστο αριθμό τραυματιών. Αλλά δεν ήταν μόνον αυτό. Για όποιον είχε μάτια να δει, μια τρομακτική προοπτική είχε βγει από το τζίνι: ο ελληνικός ρατσισμός δεν ήταν απλώς ένα σύνολο μοριακών συμπεριφορών απέναντι στους μετανάστες εργάτες. Η νύχτα της 4^{ης} Σεπτεμβρίου του 2004 είχε αποδείξει τις τρομακτικές προοπτικές που μπορούσε να αποκτήσει η σύνθεση αυτής της μοριακότητας, η πολιτική της οργάνωση, η συστράτευση της σε έναν κοινό σκοπό. Με άλλα λόγια το πογκρόμ που όλοι ανεξαιρέτως οι έλληνες κινηματικοί είδαμε να εξελίσσεται μπροστά στα έκπληκτα μάτια μας, δίχως να μπορούμε να κάνουμε το παραμικρό για να το αποτρέψουμε, μας στοίχειωσε για τα καλά. Κοντολογίς ο αντιφασισμός όπως τον ξέραμε μέχρι τότε, είχε φάει χοντρό αιφνιδιασμό. Γύρω μας ο κόσμος άλλαζε ραγδαία. Ο ελληνικός ρατσισμός κάλαζε κι έφτιαχνε έναν αντίπαλο μεγάλο σε εύρος. Το πιο τρομακτικό βέβαια ήταν άλλο. Διαισθανόμασταν, δίχως να το πολυλέμε, ότι αυτή η στιγμιαία έκλαμψη ρατσισμού που εκδηλώθηκε «ξαφνικά» θα μας συντρόφευε για καιρό ακόμη. Το κακό ήταν ότι δεν ξέραμε τι να κάνουμε.

Αλλά, ας επανέλθουμε στον πρώτο antifa πυρήνα, που εντωμεταξύ είχε πάρει και ένα θαυμαστικό

στο τέλος του (antifa!) για να υποδηλώνει την ένταση, την κίνηση, την ορμή. Οι άνθρωποι που τον έφτιαξαν ήταν όλοι νεαροί σε ηλικία, σχεδόν άπειροι πολιτικά, σε μεγάλο βαθμό φοιτητές. Η σύνθεσή του προέκυψε εν τω μέσω διακρούσεων περί αναγκαιότητας οργάνωσης του αντιφασιστικού αγώνα, αλλά στη βάση του θα έβρισκε κανείς μια πηγαία δυσφορία, μια πολιτική και πολιτιστική ασφυξία για αυτό που χιζόταν εναντίον μας. Ήμασταν αντιφασίστες περισσότερο από ένστικτο, παρά από σωστή εκτίμηση της κοινωνικοπολιτικής κατάστασης.

Να βάλουμε τους αλβανούς να φάνε μαχαιριές και μετά να φτιάξουμε ένα βίντεο!

Για πολλά μπορεί να μας κατηγορήσει κανείς εκτός από ένα: ότι δεν είχαμε όρεξη. Πράγματι, στους μήνες που ακολούθησαν τη δημιουργία του antifa! είχαμε ήδη τυπώσει και κολλήσει λίγες αφίσες, είχαμε ήδη μοιράσει ένα δυο έντυπα σε κάμποσα λύκεια της Αθήνας, είχαμε βγει να σβήσουμε ναζιστικές μαλακίες στα πιο απίθανα σημεία της πόλης κι άλλα πολλά που είναι δύσκολο να περιγραφτούν σε ένα κείμενο. Η ιδέα να διοργανώσουμε μια διαδήλωση δεν μας είχε περάσει ακόμη απ' το μυαλό ή και να μας είχε περάσει την πιέζαμε να μη βγει στην επιφάνεια. Μπορεί να ήμασταν ενθουσιασμένοι, ήμασταν όμως ρεαλιστές. Καταλαβαίναμε ότι οι οργανωτικές μας αδυναμίες δε μας επέτρεπαν να κατέβουμε στο δρόμο με τους όρους που θα θέλαμε. Οπότε περιμέναμε καρτερικά και εντωμεταξύ προετοιμαζόμασταν.

Μόνο που στη ζωή δε σου ρχονται όλα όπως τα θες. Για να μη τα πολυλογούμε: ακόμα δεν είχαμε κλείσει χρόνο ζωής και ήδη είχαμε δεχτεί πρόσκληση να συζητήσουμε «με κάτι συντρόφους» «για αυτά που γίνονται στο Νέο Κόσμο». Η συζήτηση ήταν όπως θα την περίμενε κανείς, αν τύχαινε να μας γνωρίσει εκείνη την περίοδο: με ενθουσιασμό αλλά δίχως στόχο, με καλές προθέσεις, αλλά δίχως την απαιτούμενη πρακτική και θεωρητική εμπειρία, με φρέσκες απαντήσεις γύρω από μια λάθος ερώτηση. Γιατί, όπως προείπαμε, το ζήτημα γύρω απ' το οποίο εξαντλούνταν εκείνη η συζήτηση δεν ήταν άλλο από το περίφημο «κάτι πρέπει να κάνουμε». Αυτή η κατά τα άλλα μόνιμη σταθερά είναι η αρχική πηγή των λάθος κατευθύνσεων, πηγή με την οποία οπωσδήποτε έχει έρθει σε επαφή κάθε αντιεξουσιαστικό σχήμα που σέβεται τον εαυτό του κι όχι υποχρεωτικά μία φορά μόνο. Για την περίπτωση που μας αφορά, το ζήτημά μας ήταν «μία παρέα σκινάδων» που «έδειρε έναν αλβανό». Το υπονοούμενο που υπήρχε πίσω από τη συζήτηση, ήταν σχεδόν αρχετυπικό. Αφού είμαστε όλοι αντιφασίστες κι αφού όλοι αναγνωρίζουμε ότι οι φασίστες είναι εχθροί μας, ας κάνουμε κάτι από κοινού.

Μόνο που αν ήταν όλα αυτονόητα ο κόσμος θα είχε σταματήσει να κινείται. Έτσι και μεις, γρήγορα

ανακαλύψαμε κι ένα «αυτονόητο» για δική μας χρήση: τα λόγια είναι ένα πράγμα, αλλά η ερμηνεία τους κάτι πολύ διαφορετικό. Κι έτσι καθώς είχαμε φτάσει να συζητάμε πως θα κάνουμε διαδήλωση στη γειτονιά, αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε με όλο και πιο δραματικό τρόπο ότι η διαδήλωση δεν είναι ένα σκέτο τεχνικό ζήτημα που αρχίζει και τελειώνει στο ποιος θα φέρει τις σημαίες, αλλά ένα εργαλείο που συμπυκνώνει ιδέες και πρακτικές που υπάρχουν από πριν. Κι ότι τελικά οι διαδηλώσεις είναι αυτό που λες και αυτό που κάνεις ήδη πριν τη διαδήλωση. Κι ότι όσο πιο συγκεκριμένο είναι αυτό που λες και κάνεις πριν τη διαδήλωση τόσο πιο συγκεκριμένο θα είναι αυτό που λέει και κάνει και η ίδια η διαδήλωση.

Θεωρητικούς όλα αυτά! Έλα όμως που η εναλλακτική ιδέα πριν τη διαδήλωση ήταν κάπως μυστήρια. Έλα που δίχως να το καταλάβουμε βρεθήκαμε σε μία συζήτηση που ούτε λίγο ούτε πολύ υποστήριζε ότι είναι πολύ λάθος να πάμε να κάνουμε μια διαδήλωση «στο άκυρο», γιατί η γειτονιά «θα τρομάξει»! Έλα που ενώπιον των γουρλωμένων ματιών μας ξετυλιγόταν μια επιχειρηματολογία που εκτιμούσε με τα σωστά της ότι αν διαδηλώσουμε οργανωμένα «υπάρχει ο κίνδυνος να μας περάσουν για χρυσαυγίτες». Οπότε, αυτό που έπρεπε να γίνει ήταν (μεταφέρουμε από μνήμης): «Να παρκάρουμε ένα κλειστό βανάκι στην πλατεία που αράζουν οι φασίστες και μεις να είμαστε μέσα με μια κάμερα. Κι ύστερα να βάλουμε κάτι γνωστούς που είναι αλβανοί να περάσουν από μπροστά τους, να φάνε μαχαιριές και μετά να φτιάξουμε ένα βίντεο που θα δείχνει ότι οι φασίστες επιτίθενται απρόκλητα». Και μην ξεχάσουμε ότι κάπου στο ενδιάμεσο «θα τους λυσσάγαμε στο ξύλο» (αλλά αυτό να μην το δείχνει η κάμερα). Ντάξει τώρα;

Βασικά διδάγματα

Τελικά η διαδήλωση στο Νέο Κόσμο έγινε. Τα χαρακτηριστικά της ήταν περίπου, όπως τα 'χαμε σκεφτεί. Και κατά τη γνώμη μας ήταν σχετικά πετυχημένη. Ήταν Ιούλης του 2005 και ήδη είχαμε θέσει σε κίνηση ένα σημαντικό πολιτικό εργαλείο, που έμελλε να μας βοηθήσει αρκετά στα χρόνια που ακολούθησαν. Αλλά δεν ήταν αυτό το βασικό μας κέρδος. Αντίθετα, εκείνο που θα απέβαινε απείρως πιο χρήσιμο ήταν η συζήτηση με τα μυριάδες αυτονόητα που προηγήθηκε της διαδήλωσης. Εκεί καταλάβαμε ότι τα αυτονόητα δεν ήταν και τόσο αυτονόητα. Πολύ περισσότερο ήρθαμε σε επαφή με ένα είδος επιχειρηματολογίας, που έκτοτε θα το συναντούσαμε ως σταθερή και μόνιμη αντίρρηση απέναντι στο τρόπο με τον οποίο θέλαμε να είμαστε οργανωμένοι, συνεπώς και απέναντι στον τρόπο με τον οποίο θέλαμε να διαδηλώσουμε. Κι απέναντί του έπρεπε να βρούμε και να παραθέσουμε τα κατάλληλα επιχειρήματα, συνεπώς να χτίσουμε μια συλλογική γνώμη για την εποχή και τον

Αυτή η προκήρυξη μοιράστηκε κατά τη διάρκεια της διαδήλωσης. Ανάμεσα στα άλλα έγραφε:
 Κι όμως! Αυτά τα τσογλανάκια δε φυτρώνουν από μόνα τους. Χρειάζονται το κατάλληλο λίπασμα. Λίπασμα που τους το προσφέρει εκείνη η κοινωνική συνθήκη που εδώ και χρόνια κάνει πως δε βλέπει την υποτίμηση και τη βία εναντίον των ξένων εργατών, κάνει πως δεν ακούει τα ουρλιαχτά των ξένων γυναικών στα κωλόμπαρα και στα μπουρδέλα, κάνει πως δε μυρίζει τα σκατά στα οποία επιπλέει. Και σα να μην έφτανε αυτό, καταγγέλλει κλείνοντας πονηρά το μάτι: «Οι ξένοι μας παίρνουν τις δουλειές, βιάζουν τις γυναίκες μας, σπκώνουν τη σημαία μας, μας κερδίζουν στη μπάλα»...
 Λοιπόν, αυτά τα τσογλανάκια, η συνθήκη που τα γεννάει κι οι σχέσεις που τα αναπαράγουν είναι εχθροί μας!

κόσμο μας· κι ύστερα να δούμε πως αυτή η γνώμη επηρεάζει και διαμορφώνει τη μορφή και το περιεχόμενο μιας αντιφασιστικής διαδήλωσης, έτσι όπως την είχαμε ανάγκη.

Κατ' αρχάς έπρεπε να ξεμπερδεύουμε με την τόσο δημοφιλή εκείνη την εποχή ιδέα, ότι ο αντιφασισμός ήταν απάντηση. Έπρεπε να απαγκιστρωθούμε από την πεπατημένη που έβλεπε τον αντιφασισμό ως αντιναζι κι ως σήκωμα του γαντιού σε μια φασιστική πρόκληση (που κατά βάση είχε αίμα). Εκείνο που καταλαβαίναμε αδιόρατα, αλλά δεν ήμασταν ακόμη σε θέση να το εκφράσουμε πειστικά και στιβαρά, ήταν ότι ο φασισμός δε μας έκανε τη χάρη να εξαντλείται σε βλοσυρές προσωποποιημένες δυνάμεις, αλλά άρχιζε όλο και πιο έντονα να αποκτά μια απρόσωπη υφή, να είναι περισσότερο θεσμοί και σχέσεις και λιγότερο άνθρωποι. Και κατά συνέπεια αρχίσαμε να προβληματιζόμαστε για την επάρκεια των λόγων που κυκλοφορούσαν μέχρι τότε. Οι διαδηλώσεις στόμα σε στόμα, στα μυαλά μας δε χρειαζόνταν «αυτονόητη» αιτία για να διοργανωθούν, δεν είχαν ανάγκη το αίμα για να κατέβουν στο δρόμο, δεν ήταν δυνατόν να περιμένουν τους κακούς να κάνουν την πρώτη κίνηση. Αρχίσαμε να υποστηρίζουμε ότι ήταν εποχή που έπρεπε εμείς να κερδίσουμε το δημόσιο χώρο, επιχειρηματολογήσαμε, περισσότερο με την καρδιά και λιγότερο με το μυαλό, για την ανάγκη να πλώσουμε κι όχι να πείσουμε. Ήδη από την πρώτη εκείνη διαδήλωση, υποστηρίξαμε ότι θα πρέπει να είμαστε πιασμένοι σε αλυσίδες. Είχαμε περιλάβει στον εξοπλισμό μας σημαίες και κράνη. Θέλαμε να δείχνουμε και να είμαστε ένα μπλοκ συντρόφων και συντροφισμών ικανό να επιτεθεί και να αμυνθεί για λογαριασμό του. Σκοπός μας δεν ήταν να πείσουμε, όπως έλεγαν οι σοφοί της εποχής, το λαό να μην είναι ρατσιστής, αλλά να αντιστρέψουμε το υποκείμενο της απεύθυνσης: στο διάλογο οι ρατσιστές μικροαστοί που ζούσαν ήδη στον ψευτοαπαρτάδεισο της υλικής τους ευδαιμονίας, το θέμα ήταν οι μετανάστες και ειδικά τα παιδιά τους, οι νεαροί και νεαρές της πόλης που σιχαίνονταν το ρατσισμό της ελληνικής κοινωνίας, οι εργάτες που έβλεπαν το ζόφο που ερχόταν.

Ο τρόπος με τον οποίο συγκροτήσαμε το μπλοκ μας,

σφιχτός και αυτοπεριφρουρούμενος, ήδη από τότε συγκέντρωσε τις κατηγορίες περί «μilitarισμού» και «πειθαρχίας», χαρακτηριστικά που υποτίθεται αντιστρατεύονται την ελευθερία και πάει λέγοντας. Κι όμως! Κανείς περαστικός δε φοβήθηκε, καμία κυρία δεν κλείστηκε σπίτι της, κανείς πιστορικός δεν έβαλε τα κλάματα μόλις μας είδε. Η διαδήλωση έγινε αντιληπτή ως αυτό που ήταν: μια αντιφασιστική διαδήλωση με συγκεκριμένους εχθρούς και συγκεκριμένους φίλους. Όσοι ήθελαν να διαβάσουν το κείμενο έκαναν τον κόπο και μας προσέγγιζαν, άλλοι μας χαιρέταγαν. Όσοι πάλι είχαν ψηθεί με το πογκρόμ, απλά άλλαζαν πεζοδρόμιο και μουρμούριζαν. Η άγουρη γνώμη μας δηλαδή ότι δεν υπάρχει ελληνική κοινωνία, αλλά υπάρχει ταξικός πόλεμος, επιβεβαιωνόταν στην πράξη. Και κανείς δεν έδειχνε να εκπλήσσεται.

Και για το τέλος, έπρεπε να αποφύγουμε όπως ο διάολος το λιβάνι, την πανούκλα του πλήθους. Έπρεπε να αποσυνδέσουμε την επιτυχία των διαδηλώσεων στόμα με στόμα από το πλήθος των συμμετεχόντων. Κατά τη γνώμη μας, εκείνο που ήταν επείγον να συγκροτηθεί δεν είχε τη μορφή λαοθάλασσας· κι όντως, και στην διαδήλωση στο Νέο Κόσμο και στις επόμενες που ακολούθησαν, ο αριθμός των διαδηλωτών ήταν της τάξης των κάποιων δεκάδων. Αντίθετα με τους λάτρεις των μεγάλων αριθμών, εμείς δεν το θεωρήσαμε πρόβλημα: λίγες δεκάδες μαχητικοί διαδηλωτές μπορεί να είναι πολύ πιο αποτελεσματικοί από τα μεγάλα πλήθη, αρκεί να έχουν πίστη στο δίκιο τους, επιμονή και συλλογικές ανταγωνιστικές απόψεις για την εποχή τους.

Τα ξανασκεφτόμαστε όλα αυτά και τα βρίσκουμε το λιγότερο ενδιαφέροντα. Όχι τόσο ως γεγονότα που «άλλαξαν το ρου της ιστορίας», αλλά ως διαδικασίες που άλλαξαν εμάς τους ίδιους, τον τρόπο που καταλαβαίναμε τον κόσμο μας, τις γνώμες και τη δράση μας απέναντι στο φασισμό. Η antifa διαδήλωση στο Νέο Κόσμο, ήταν σπλώς μια στιγμή σε μια κίνηση που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Μην ξεχνάτε αλλωστε ότι ήταν ακόμη Ιούλης του 2005. Δηλαδή εποχή που όλοι ορκίζονταν ότι δεν υπήρχε φασισμός...

«Ήταν η πρώτη φορά που συμμετείχα σε μια τέτοια διαδήλωση και δε σου κρύβω ότι είχα λίγο άγχος. Από τη μία είχα εμπιστοσύνη στους ανθρώπους που τη διοργάνωναν. Απ' την άλλη ξέρω και γω... Μπάτσοι, φασίστες, μικροαστοί... που ξέρεις τότε θα σπάσει ο διάλογος το ποδάρι του. Τελοσπάντων, γούσταρα που συμμετείχα. Είχαμε πολύ ένταση, είχαμε παλμό. Φωνάζαμε όλοι συνθήματα, για μια στιγμή νόμιζα ότι ήμασταν εκατοντάδες. Ρε φίλε πιο πολύ χάρηκα που διάφοροι μετανάστες μας σήκωναν τη γροθιά τους. Ξέρεις είμαι και συναισθηματικός και μου γυρνάει το μυαλό. Δηλαδή εκείνη τη στιγμή προσπαθώ να μπω στη θέση τους, νομίζω ότι η σπκωμένη τους γροθιά είναι μια μικρή αναγνώριση. Ότι σ' αυτόν τον σκατότοπο υπάρχουν και κάποιοι που δεν είναι κανίβαλοι. Ναι, τη θυμάμαι αυτή την πορεία. Ήταν πολύ οργανωμένη...»

antifa base #16
 Σχολικό τεύχος από τη συνέλευση αυτοnome antifa. Μοιράστηκε σε δεκάδες λύκεια της αθήνας
 Δείτε το στο:
autonomeantifa77.wordpress.com

αφίσα από τη συνέλευση αυτοnome antifa. Θέμα της η πλανητική σύγκρουση με αφορμή τους διακρατικούς ανταγωνισμούς στην Ουκρανία.

προκήρυξη από το antifa xalandri ενάντια στην τοπική επιτροπή κατοίκων. Για επικοινωνία:
antifaxalandri@yahoo.com

τέβδομο τεύχος από το antifa Kallithea. Μοιράζεται στην καλλιθέα και τις γύρω περιοχές. Δείτε το στο:
antifakallithea.wordpress.com